

REGISTERBLAD

Namn och datum: Mats Nordin (990126)

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I STOCKHOLMS LÄN

Områdesnummer och namn:

NRO01005 BERGBOFJÄRDEN

Kommun: Norrtälje (0188)

Kartblad: 12J SV

Area: Ca. 410 ha varav 390 ha land och 20 ha vatten

Naturgeografisk region: 25a Roslagens kustnära områden

Landskapsformer: Sprickdalslandskap

Riksvärde

Skog	Betad skog
	Blandskog
	Flora

Värdeomdöme: På den kalkrika moränjorden växer örtrik blandskog med inslag av ädla lövträd. Skogsområdet har en mycket rik ört- och svampflora med ett flertal mycket sällsynta och rödlistade arter. Brödmusseron, gransotdyna och olivbrun spindelskivling är några av de exklusivare svamparterna. Vegetationen är tydligt kalkpåverkad. Här finner man bl. a. en av Sveriges rikaste förekomster av orkidéen guckusko. Stora delar av skogen är hävdpräglad av utmarksbete. Studier av markanvändningshistorien har visat att området har använts för fäboddrift med mjölkproduktion. Det är det enda kända exemplet på detta i länet. Sydväst om Bergbofjärden finns ett stort område med grandominerad och olikåldrig skog som fortfarande betas.

Huvudkriterier: C, D

Förutsättningar för bevarande: Speciellt intresse skall riktas mot guckusko-områdena där skogen bör ha en luckig struktur med små gläntor. Igenväxningen av växtplatser för guckusko behöver hindras genom återkommande luckhuggningar eller gallringar. Vissa äldre bestånd med naturlig dynamik kan lämnas för fri utveckling. Slutavverkning av växtplatser för guckusko skall undvikas eftersom arten missgynnas av helt solexponerat läge och de kalkrika jordarna är ofta mjuka och känsliga för skogsmaskiner. I övrigt skall skogsbruk bedrivas i samförstånd med naturvårdsintressena. Större anläggningar för friluftslivet skall inte iordningställas.

Områdets värden kan skadas av exempelvis igenväxning, slutavverkning, dikning, bebyggelseexploatering, vägbyggnad och fritidsanläggningar.

Säkerställande: Del av området har avsatts som naturreservat (beslutsdatum 1983-06-10) under namnet Häverö – Bergby. Den fastställda skötselplanen är av översiktlig karaktär.

Områdets huvuddrag: Från nordvästra stranden av Vaddövikens mynning i Singöfjärden sträcker sig ett skogsområde upp mot Rotholma i nordväst. På den kalkrika moränjorden växer örtrik blandskog med inslag av, oftast senvuxna, ädla lövträd. Även asp har en stark ställning i området.

Skogarna i stora delar av området har tidigare varit mycket glesare. Sumpskogarna är i stor utsträckning igenväxta slåttermarker som alltså varit helt öppna in på 1800-talet. Den framför allt under 1700- och 1800-talen mycket glesa skogen orsakades av omfattande kolning och betesdrift ända från 1500-talet respektive medeltiden. Den rika tillgången på asp antas bero på igenväxning i kombination med återkommande luckhuggningar under 1900-talet.

Blandskog dominerar, men området innehåller även många andra naturtyper: hållmarker med tall, sumpskog i lägre partier, myrområden, torrängar, strandängspartier och igenväxande små före detta åkrar.

Skogsområdet har en mycket rik ört- och svampflora med ett flertal mycket sällsynta och rödlistade arter. Vegetationen är tydligt kalkpåverkad. Här finner man bl. a. en av Sveriges rikaste förekomster av orkidén guckusko. Guckuskon finns i stora bestånd i skogarna öster om Lövfjärden och i spridda exemplar i hela området. Inom området växer också flera utpräglade lundväxter såsom strävlost, vätteros, lundsmörblomma, tibast, desmeknopp samt ett flertal andra orkidéer som skogsknipprot, grönyxne, flugblomster och Jungfru Marie nycklar. Spridda i området, vid stigar och gläntor finns små fuktängsfragment med rik och kalkgynnad flora som t. ex. majviva, rosettjungfrulin, vildlin, slåtterblomma och ormtunga.

Bergbofjärden med omgivningarna bildar ett s. k. limnogen strandkomplex bestående av strandsumpskog, vassområden och flytbladsvegetation. Våtmarkerna har botaniska värden. Vid fjärden finns också en gräs- och starrbevuxen strandäng med inslag av örter som bunge, strandkrypa, kärrspira och vänderot. Även Lövfjärden omges av strandkärr med vassvegetation. Vid Lövfjärdens östra del är ett litet rikkärr beläget. Det centrala partiet är öppet med gungflyn, medan det i utkanterna växer rikligt med vass. I de fuktiga markerna förekommer här rikkärrsarter som myskgräs, tagelstarr, ängsnycklar, korallrot och myggblomster. I närheten växer också ett stort bestånd av nästrot.

Svampfloran i området är mycket artrik med många kalkgynnade arter. En mängd rödlistade arter är funna i området, bl. a. brödmusseron, olivbrun spindelskivling, gransotdyna, stor aspticka, luddticka, äggspindelskivling, scharlakansröd vaxskivling, brandmusseron, kejsarskivling, igelkotröksvamp och violgubbe.

Epifytfloran i området är endast ytligt undersökt, men flera fynd indikerar höga värden, bland annat, aspgelélav, aspfjädermossa, asphättemossa och ädellav. Dessa arter växer på äldre asp och på ädellövträd.

I ett litet rikkärr strax öster om gränsen för Häverö – Bergby naturreservat finns aktuella fynd av de rödlistade snäckorna *Aplexa hyponorum*, *Cochlicopa nitens* och *Vertigo geyeri*.

Referenser

- Lindhagen A, 1998: Tidigare markanvändning, vegetationsdynamik och skötsel aspekter i Häverö – Bergby naturreservat, Stockholms län. Institutionen för ekologisk botanik, Umeå Universitet.
- Länsstyrelsen i Stockholms län, 1977: Inventering av botaniskt värdefulla områden i Stockholms län utförd av Lars-Erik Kers. Planeringsavdelningen/ Naturvårdsenheten, Stockholm.
- Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983: Naturvårdsprogram för Stockholms län, del 1. Skyddsvärda områden för naturvård och friluftsliv. Naturvårdsenheten, Stockholm

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1986: Skyddsvärd natur i Stockholms län. Stockholm
Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissupplaga).
Länsstyrelsen i Stockholms län, 1997: Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1.
Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen, 1998: Resultat från Nyckelbiotopsinventeringen (arbetshandlingar).
Stockholms svampvänner, 1998. Svampar i Roslagen. Resultat och kommentarer från en svampvecka.